

THERM № на проекта: 134098-LLP-2007-BG-LMP

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Тази публикация ангажира само своя автор и Комисията не е отговорна за възможното използване на информацията, съдържаща се в нея.

Март, 2010

Съдържание

1. Съдържание	1
2. Въведение	2
3. Подход чрез компетентностите	4
4. Крайни цели на европейския справочник за сертифицирането на изпълнители на термални процедури	7
5. Използвана методология	9
6. Таблица за съответствие между задачи и компетентности	18
7. Описание на професионалните компетентности	20
C1. Безпогрешно интерпретиране на медицинското предписание	20
C2. Откриване на възможни рискове за здравето на пациента / клиента	20
C3. Подреждане на предписаните процедури при спазване на тяхната последователност в съответствие с изискванията	21
C4. Осигуряване на проследяемостта на процедурите при спазване на установените правила	21
C5. Адекватно и успокояващо обяснение на процедурите	22
C6. Подготовка на различните апарати, инсталации и инструменти, необходими за извършване на процедурите	22
C7. Подготовка на различните терапевтични продукти	23
C8. Ефективна организация на работното време	23
C9. Адаптиране на степента на подпомагане на пациента / клиента, в зависимост от неговата мобилност и патология, при спазване на правилата за безопасност	24
C10. Адаптиране на параметрите на апаратурата в допустимите граници, в зависимост от предписанието, състоянието на пациента и неговите реакции	24
C11. Използване на различните терапевтични продукти в съответствие с методологичните указания	25
C12. Откриване на рискове от инцидент при наблюдение на пациента	25
C13. Адекватна реакция при откриване на риск от инцидент	26
C14. Усвояване на правилата за хигиена в съответното обслужващо звено	26
C15. Усвояване на правилата за хигиена на обслужващия персонал и на пациента / клиента	27
C16. Откриване на всяка аномалия при работа на апаратурата	27
C17. Прилагане на превантивните методи за манипулиране и на правилата за безопасност при настаняване и раздвижване на пациентите / клиентите	28
C18. Способност за управление на различни проблемни ситуации	29
C19. Оказване на първа помощ	30
C20. Посрещане и поемане на пациента / клиента	31
C21. Установяване на комуникация и адекватни взаимоотношения с пациента / клиента	31
C22. Установяване на комуникация с колегите от съответния екип и с висшестоящите	32
C23. Въвеждане в работата на стажанти или новоназначени	32
C24. Умение за управление на складовите запаси	33
8. Извод	34
9. Библиография	35
10. Речник	36

Въведение: представяне на проекта

Този документ беше изработен в рамките на проекта „Създаване на европейски сертификат за изпълнителите на термални процедури - THERM-134098_LLП_LMP“, финансиран от Европейския съюз чрез секторната му програма „Леонардо Да Винчи“. Главната цел на този проект е да бъде създаден европейски сертификат за тази длъжност. В действителност, в нито една от трите страни партньори, а именно България, Франция и Румъния, не съществува подобна квалификация, призната на национално ниво.

В Европа пред сектора на термализма са поставени значими социални и икономически цели. България и Румъния посрещат предизвикателствата на прехода от планова към пазарна икономика и на интегрирането им в Европа. Развитието на туризма и на първо място на балнеоложкия представлява стратегическо направление за тези две държави. Като туристическа страна с огромен потенциал Франция разполага с природни богатства в областта на термализма.

В тези три страни съществуват общи проблеми:

- нарастване на очакванията на пациентите/клиентите по отношение на посрещането, на съветването, на грижите, ориентирани към доброто им състояние;
- прогресивно намаляване на поетите от здравно-осигурителните институции разходи за услуги в балнеологичните заведения;
- необходимост от адаптиране на балнеологичните дейности с цел подобряване/адаптиране на предоставяните медицински услуги към обществените процеси (застаряване на населението и развитие на хроничност при някои заболявания, борба със зависимости), която включва промяна на професионалното поведение на термалните агенти.

Тези изпълнители на термални процедури, които са в постоянен контакт с клиентите / пациентите, са единствената категория неквалифициран персонал в балнеологичните заведения. В нито една от трите страни партньори (България, Румъния, Франция) няма призната квалификация за тези интензивно развиващи се длъжности.

Беше създаден консорциум от партньорите от тези страни. Всяка страна е представена от три категории партньори:

- представители на предприятия от икономическия сектор на термализма: браншови организации, обединяващи балнеологични и СПА заведения;
- университети, разполагащи с експертни умения в областта на балнеологията ;
- организации за продължаващо обучение с опит в областта на инженеринга на обучението.

Основната цел на партньорите по проекта е на европейско ниво да бъде създаден сертификат, валидиран от тези три държави, за да бъдат развити и признати необходимите за изпълнението на длъжността „Изпълнител на термални процедури“ знания и умения. Тази сертификация ще се състои от справочник на професионалните дейности (СПД), справочник за сертифициране (СС), справочник на знанията (СЗ) и описание на сертификативните единици. Тези справочници ще бъдат изработени съобразно подхода чрез компетентностите (ПЧК).

В някои страни длъжността изпълнител на термални процедури (термален агент)(общото наименование) е изключително сезонна длъжност. Бяха потърсени връзки с близки квалификации, за да се насърчи двойната квалификация, а оттам и сигурността за професионалния път на сезонните работници.

Новата квалификация е съгласувана с Европейската сертификационна рамка (ЕСР). Днес тя е позиционирана на едно от 8-те нива на европейската мета-рамка (по-точно на 3-то ниво). Бяха й определени 24 кредита (24 ECVET). Разделена е на 5 сертификативни единици.

За улесняване на признаването на компетентности, вече придобити в рамките на осъществяването на професионалната дейност , бяха създадени типови процедури във всяка от страните - партньори за Валидиране на компетентностите, придобити чрез опита.

Във всяка една от трите страни партньори бяха направени стъпки за вписване на тази сертификация в националните процедури за сертифицирането.

Продължителността на проекта беше 2 години и 4 месеца: от януари 2008 до април 2010. Работният план се състоеше от 3 фази:

Фаза 1: Проучване във всяка от трите страни-партньори на състоянието на професията, представящо социалните и икономическите проблеми и предизвикателства пред професията изпълнител на термални процедури, проблемите, свързани с обучението и сертифицирането на тази професия. Освен това бяха определени основните елементи в развитието на тази професия.

Фаза 2: Инженерингът на новия европейски сертификат беше осъществен въз основа на методологията на подхода чрез компетентности.

Отправната точка на този подход представлява анализът и определянето на професионалните дейности и задачи, свързани с тази професия. Анализът на различни работни места във всяка от трите страни, в различни балнео и СПА заведения, намира израз в три Справочника на професионалните дейности – български, румънски и френски. Сравнителният анализ на тези три справочника позволи да се утвърди общата длъжност европейски Изпълнител на термални процедури и Европейски справочник на професионалните дейности на Изпълнителя на термални процедури.

Въз основа на анализа на наблюдаваните професионални дейности, но и като се вземат предвид очакваните перспективи за развитие на длъжността, за всяка професионална ситуация бяха определени необходимите знания и умения и основните им перспективи за развитие.

Тези компетентности са описани в Справочник за сертифициране, позволяващ на педагогическите екипи да оценят придобитите компетентности, а на националните комисии да сертифицират същите тези знания и умения.

Професионалните знания, които са в основата на компетентностите, бяха включени в Справочника на знанията.

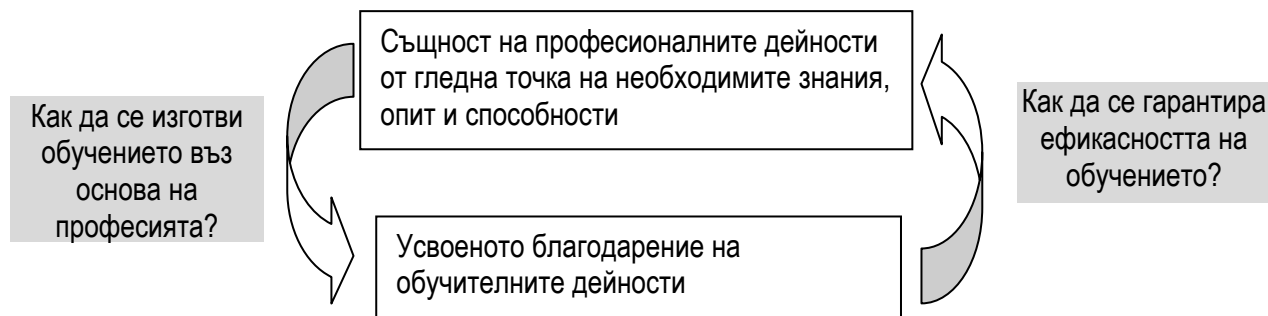
Фаза 3: Беше изработена програма за обучение на обучители, която започна да се използва за адаптирането от страна на педагогическите екипи на новата сертификация. Във всяка една от трите страни беше изпробвано обучение на базата на новата сертификация.

Подход чрез компетентностите

ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПОДХОДА ЧРЕЗ КОМПЕТЕНТНОСТИТЕ

Постепенно учителите разработиха подход, целящ „превръщането на обучението в лост на икономическото развитие“, а именно Подхода чрез компетентности (ПЧК).

ПЧК е *подход, гледна точка, водеща насока*, която осмисля учебните практики. Тази насока се състои в обвързване на съществуващите професионални практики в рамките на дадена професия с обучението на титуляри в същата тази професия по такъв начин, че **результатите** от обучението да оказват **пряко влияние** върху съответното работно място.

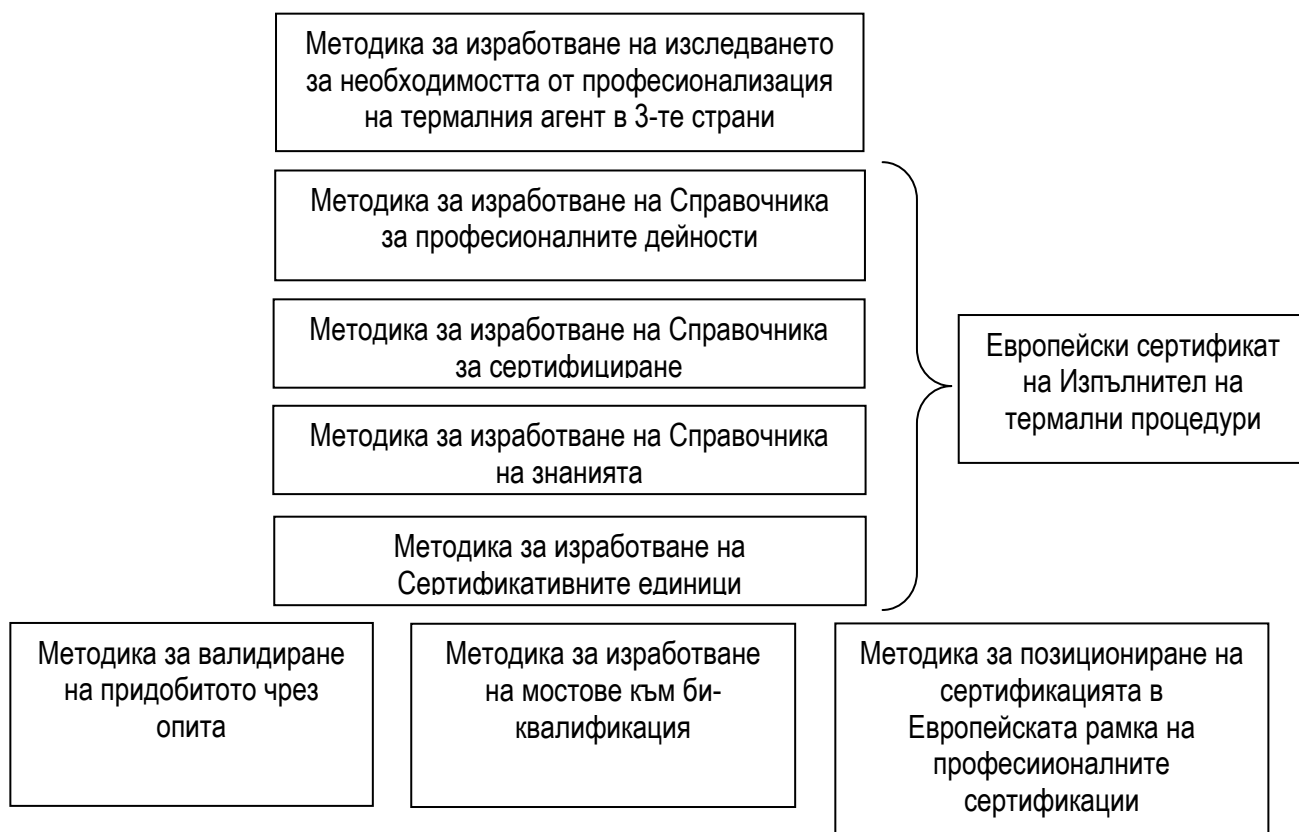
От тази водеща насока, каквато всъщност представлява ПЧК, се зароди нова област на компетентности на учителите, тази на **инженеринга на обучението**.

В рамките на проекта ще се придържаме към следното определение за инженеринг на обучението:

„Съвкупност от технически методи, приложими в обучението“. Цел на анализа е определена организация или услуга. Ето защо инженерингът на обучението се явява съвкупност от методи, инструменти, подходи, чиято основна цел е:

- Да бъде анализирана проблематиката, свързана с човешките ресурси при дадена организация на труда;
- Тази проблематика да намери израз в необходимостта от обучение;
- Да бъдат определени условията, при които обучението ще отговори на потребностите;
- Да се оцени дали дейността е оказала желания ефект върху проблематиката;
- Ако е възможно, да се направят необходимите корекции.

За да се изработи този сертификат, беше използвана методологията на инженеринга на обучението в приложение на подхода чрез компетентностите. Наложи се да бъде избрана конкретна методика при изработването на следните документи:

СПИСЪК НА ИЗРАБОТЕНИТЕ В РАМКИТЕ НА ПРОЕКТА ДОКУМЕНТИ:

N°	Заглавие на документа	Код
1	Изследване на необходимостта от професионализация на изпълнителите на термални процедури в България (на френски език)	1_BG_fr
2	Изследване на необходимостта от професионализация на изпълнителите на термални процедури в Румъния (на френски език)	1_RO_fr
3	Изследване на необходимостта от професионализация на изпълнителите на термални процедури във Франция (на френски език)	1_FR_fr
4	Европейски синтез на изследванията за необходимостта от професионализация на изпълнителите на термални процедури в България, Франция и Румъния (на български език)	1_EU_bg
5	Европейски синтез на изследванията за необходимостта от професионализация на изпълнителите на термални процедури в България, Франция и Румъния (на френски език)	1_EU_fr
6	Европейски синтез на изследванията за необходимостта от професионализация на изпълнителите на термални процедури в България, Франция и Румъния (на румънски език)	1_EU_ro
7	Европейски синтез на изследванията за необходимостта от професионализация на изпълнителите на термални процедури в България, Франция и Румъния (на немски език)	1_EU_de
8	Справочник на професионалните дейности на изпълнителите на термални процедури в България (на френски език)	2_BG_fr

9	Справочник на професионалните дейности на изпълнителите на термални процедури във Франция (на френски език)	2_FR_fr
10	Справочник на професионалните дейности на изпълнителите на термални процедури в Румъния (на френски език)	2_RO_fr
11	Европейски справочник на професионалните дейности на изпълнителите на термални процедури (на български език)	2_EU_bg
12	Европейски справочник на професионалните дейности на изпълнителите на термални процедури (на френски език)	2_EU_fr
13	Европейски справочник на професионалните дейности на изпълнителите на термални процедури (на румънски език)	2_EU_ro
14	Европейски справочник на професионалните дейности на изпълнителите на термални процедури (на немски език)	2_EU_de
15	Европейски справочник за сертифициране на изпълнителите на термални процедури (на български език)	3_EU_bg
16	Европейски справочник за сертифициране на изпълнителите на термални процедури (на френски език)	3_EU_fr
17	Европейски справочник за сертифициране на изпълнителите на термални процедури (на румънски език)	3_EU_ro
18	Европейски справочник за сертифициране на изпълнителите на термални процедури (на немски език)	3_EU_de
19	Европейски справочник на знанията на изпълнителите на термални процедури (на български език)	4_EU_bg
20	Европейски справочник на знанията на изпълнителите на термални процедури (на френски език)	4_EU_fr
21	Европейски справочник на знанията на изпълнителите на термални процедури (на румънски език)	4_EU_ro
22	Европейски справочник на знанията на изпълнителите на термални процедури (на немски език)	4_EU_de
23	Сертификативни единици на изпълнителите на термални процедури (на френски език)	5_EU_fr
24	Връзки между сертификацията на изпълнителя на термални процедури и сертификацията на сходни длъжности (на френски език)	6_EU_fr
25	Европейска сертификация на изпълнителя на термални процедури и валидиране на натрупания опит (на френски език)	7_EU_fr
26	Европейска сертификация на изпълнителя на термални процедури и Европейска рамка за сертифициране (на френски език)	8_EU_fr
27	Документи за регистриране на сертификата за длъжността „изпълнител на термални процедури“ в България (на български език)	9_BG_bg
28	Документи за регистриране на сертификата за длъжността „изпълнител на термални процедури“ във Франция (на френски език)	9_FR_fr
29	Документи за регистриране на сертификата за длъжността „изпълнител на термални процедури“ в Румъния (на румънски език)	9_RO_ro
30	Програма за обучение на обучители (на френски език)	10_EU_fr
31	Списък на педагогическите ресурси, които имат отношение към европейския сертификат за изпълнители на термални процедури (на френски език)	11_EU_fr

Крайна цел на Европейския справочник за сертифициране на изпълнители на термални процедури

ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СПРАВОЧНИК ЗА СЕРТИФИЦИРАНЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛИ НА ТЕРМАЛНИ ПРОЦЕДУРИ

Справочникът за сертифициране на изпълнителите на термални процедури (СС) е документът, който прави реалната връзка между двата свята: работния и учебния, т.е. принадлежи и на двата. На първо място СС съдържа списък от компетентности, които се съотнасят към професионални задачи. Компетенциите се извличат от тези задачи. Така, Справочникът за сертифициране се формализира спрямо Справочника за професионалните дейности.

Справочникът за сертифициране има двойна крайна цел:

- прави връзка между професионалните и обучителните дейности
- служи като справка за оценителите при сертифициране на компетентностите.

Спрямо първата цел, СС е инструмент в услуга на учителя. Всяка педагогическа прогресия **трябва да разбие знанията в учебни единици**. Тази разбивка на знанията на парчета може да доведе до разрыв на знанията (упрек, резонно отправен по отношение Педагогиката по цели). С Подхода чрез компетентностите, научаването на такива знания отново намира смисъл, защото те ще бъдат приложени в реализирането на една или друга компетентност, която пък ще се прояви в конкретна дейност¹. В този смисъл, Справочникът за сертифицирането се използва в хода на цялото обучение, за да дава смисъл на обучението и за изработване на ситуации, включени във формативното оценяване (оценяването с обучителна цел).

Спрямо втората крайна цел, СС е инструмент, с който си служи журито. Журито е отговорно за процеса на сертифициране.

ФУНКЦИИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СПРАВОЧНИК ЗА СЕРТИФИЦИРАНЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛИ НА ТЕРМАЛНИ ПРОЦЕДУРИ

¹ Формативното оценяване се извършва от учителя с цел да помогне на учащия сам да оцени знанията и умения си и да открие силните си страни. Крайната цел на този вид оценяване е оказването на помощ.

Справочникът за сертифициране на изпълнители на термални процедури (СС) има за цел да изпълни 2 основни функции:

- I. **Медиативна функция** – СС служи на екипите от обучители, за да им позволи да направят трайна връзка между:
  - знанията, които се преподадени
  - компетентностите, които прогресивно се изграждат чрез преподадените знания
  - професионалните задачи, в които ще се приложат тези компетентности
- II. **Инструментална функция** – в процеса на оценяване на кандидатите, които искат да получат сертификат за изпълнител на термални процедури: СС е не само списък от компетентности, но и, както името указва, служи за справка на сертифицирането. За тази цел, компетентностите са допълнени от описание на ситуациите, в които кандидатите ще бъдат поставени при оценяване на тези компетентности.

Справочникът за сертифицирането изтъква условията, в които ще бъдат оценявани компетентностите, както и очакваните резултати. В този смисъл, той е основният референтен източник за оценяване на компетентностите. Всички доказателства, които се прилагат за сертификация на компетентностите, трябва да отговарят на Справочника за сертифициране.

Използвана методология

Изготвянето на справочника за сертифицирането съставлява целта на третия етап от концепцията за сертификация на изпълнителя на термални процедури. То идва след изработването на справочника за професионалните дейности.

Етап 1: Изследване на нуждите от професионализация на изпълнителите на термални процедури в България, Франция и Румъния, последвано от синтез на тези нужди в трите страни.

Етап 2: Конструирание на три Справочника на професионалните дейности за всяка от трите страни. Тези три СПД ще се слоят, за да се направи СПД за типова длъжност за изпълнителя на термални процедури, общ за трите страни.

Етап 3: Изготвяне на справочник за сертифициране. За тази цел първо се използва Справочникът на професионалните дейности като обща работна основа за трите екипа от експерти. Тези екипи бяха сформирани с идеята да се следва обща методология във всяка страна. Една първоначална работа по идентифициране на компетентностите бе започната във всяка от трите страни. В хода на три международни семинара справочникът за сертифициране беше изработен.

5.1. СЪСТАВ НА РАБОТНИТЕ ЕКИПИ ВЪВ ВСЯКА ОТ ТРИТЕ СТРАНИ

Работен екип – България:

Име	Функция	Институция	Държава
Татяна Ангелова	Главен секретар	БСБСПА	България
Златка Ангелова	Консултант по обучение	ИСДП	България
Милена Беевска	Мениджър	ШАРК 2001 ЕООД	България
Иван Мирчев	Професор-преподавател	Югозападен университет „Неофит Рилски” – Благоевград	България
Рая Мадгерова	Професор-преподавател	Югозападен университет „Неофит Рилски” – Благоевград	България
Георги Георгиев	Завеждащ катедра „Туризм”	Югозападен университет „Неофит Рилски” – Благоевград	България
Преслав Димитров	Доцент - преподавател	Югозападен университет „Неофит Рилски” – Благоевград	България
Марин Хаджиев	Директор	ШАРК 2001 ЕООД	България
Весела Хаджиева	Ръководител	ШАРК 2001 ЕООД	България

Цветелина Кънева	Лекар-експерт	БСБСПА	България
Нели Петрова-Димитрова	Професор	ИСДП	България
Диана Русева	Консултант по обучение	ИСДП	България
Надя Стойкова	Консултант по обучение	ИСДП	България
Мария Стойчева	Лекар - експерт	БСБСПА	България
Анжела Адамова	Експерт	БСБСПА	България

Работен екип - Франция:

Име	Функция	Институция
Андре Каре	Техник по физиотерапия	Национални терми Екс-ле-бен
Перин Анри	Обучител по термализъм	Грета Савоа
Мишел Жюмел	Отговорник по обучение	Грета Савоа
Мирей Лаша	Началник отделение Терми Екс-ле-бен	Национални терми Екс-ле-бен
Делфин Маргин	Представител за Проекта	Термална федерация Рон-Алп
Делфин Митийо	Отговорник по обучение	Грета Савоа
Мирей Нот	Обучител	Грета Адреш Меридионал
Валери Пешие	Обучител по термализъм	Грета Адреш
Давид Пурий	Обучител-координатор	Грета Савоа
Жан Пюжен	Ръководител проект	Грета Савоа
Патрисия Ру	Обучител по термализъм	Грета Адреш

Работен екип - Румъния:

ИМЕ, ПРЕЗИМЕ	ФУНКЦИЯ	ИНСТИТУЦИЯ
Д-р Дан Захария	Лекар, декан	Медицински био-инженерен факултет към Университет по медицина и фармация „Гр. Т. Попа“ в град Яш
Мариана РОТАРИУ	Лаборант-кинезитерапевт	Медицински био-инженерен факултет към Университет по медицина и фармация „Гр. Т. Попа“ в град Яш
Проф. Д-р Родика Шириеак	Главен лекар (професор в Университета по медицина и фармация Гр. Т. Попа в град Яш)	Клиника по ревматология и функционално възстановяване в град Яш
Д-р Габриела Мирчеа	Лекар, специалист ревматология и функционално възстановяване	Медицински център ХИГЕЕА, Яши
Д-р Габриела Титу	Лекар, специалист балнео-физиотерапия и функционално възстановяване	Медицински био-инженерен факултет към Университет по медицина и фармация „Гр. Т. Попа“ в град Яш

Родика Пенчеа	Главен секретар	Браншова организация по балнеотуризъм в Румъния
Ана-Мария Визитиу	Представител	Дорна Туризъм АД, град Ватра Дорней
д-р Калина Веселу-Николеску	Главен лекар	Център по функционално възстановяване и балнеолечение, Хотел Флора, <i>Lacu Sărat</i>)
Каталин Илиаску	Президент	Асоциация „Партенер”, Яш
Алина Чиорней	Консултант- програма обучение	Асоциация „Партенер”, Яш

5.1. РАБОТЕН ГРАФИК

График на международните работни срещи, свързани със СС:

Формат на срещата	Място	Дати	цел
Европейски семинар	Букурещ	19-22 октомври 08	Валидиране на европейския СПД Обучение по изготвянето на СС
Европейски семинар	Благоевград	25-28 ноември 08	Финализиране на СС; методология по Справочника за знанията (СЗ);
Европейски семинар	Ефори	4-8 март 09	Валидиране на СС; финализиране на СЗ; Методология по изготвянето на мостове-преходи между съседни длъжности.
Управителен комитет	София	5 и 6 ноември 09	Експертиза на продуктите; Оценка на предприетите действия. Адаптиране на работния план към последния етап от проекта.

График на работни срещи, свързани със СС в България:

Цел	Място	Дати
Разпределяне и формализиране на някои компетентности от СС, които са зададени на българските партньори	София	13 и 14 ноември 2008
Сливане на продуктите за компетентностите, зададени на българските партньори	София	14 януари 2009
Финализиране на СС на длъжността „Изпълнител на термални процедури” за компетентности от СС, които са зададени на българските партньори	София	06 февруари 2009

График на работни срещи, свързани със СС във Франция:

Цел	Място	Дати
Обучение на френските аналити на методологията за изготвяне на СС	Екс ле Бен	19 и 20 ноември 08
Формализиране на СС от аналитите	Шамбери, Екс, Обена	от 21 ноември 08 до 11 декември 08
Сливане на продуктите	Басен	12 декември 08
Финализиране на СС за длъжността „изпълнител на термални процедури”	Басен	26 януари 09

График на работните срещи, свързани със СС в Румъния:

Цел	Място	Дати
Обучение на румънските аналисти от партньорите върху методологията за изготвяне на СС	Яш	10, 12 et 14 ноември 08
формализиране на някои компетентности от СС, които са зададени на румънските партньори	Яш/Букурещ	от14 нов. 2008 до януари 2009
Сливане на продуктите за компетентностите, зададени на румънските партньори	Яш	29 януари 2009
Финализиране на СС на длъжността „изпълнител на термални процедури“ относно компетентности от СС, които са зададени на румънските партньори	Яш	23 март 2009
Преглед на СС	Яш	16 нов. И 15 дек. 2009

5.2. ИЗПОЛЗВАНА МЕТОДОЛОГИЯ И СТАНОВИЩА:

Европейският справочник за сертифициране на термални агенти е вторият справочник, изработен в рамките на проекта „TERM“ по програма Леонардо да Винчи. В известен смисъл това е сърцето на сертификата за термални агенти.

За да бъде изработен СС, групата по проекта възприе определено разбиране за понятията “компетентност” и “методология”.

Разбирането за понятието “компетентност” в рамките на проекта:

Литературата в областта на **инженеринга на обучението**, както и в областите на управлението на човешките ресурси и социологията на труда предоставя твърде много тълкувания на понятието “компетентности”. През последните двадесет години то стана водещо в областта на обучението.

Разнообразието от анализи и подходи показва, че като цяло е много трудно това понятие да бъде точно дефинирано. Във Франция са налице повече от сто определения. Нестабилността на определението за “компетентности” онагледява многопластовостта му. Очевидно по-скоро става въпрос за нещо като “семантичен неологизъм”, който приема като съдържание онова, което авторът вложи в него.

Все пак научната общност е единодушна по отношение на това, че компетентността:

- е свързана с мобилизирането на различни ресурси (предишен опит, придобити знания и умения, ресурси от заобикалящата среда и др.);
- не е пряко наблюдаема, а се предполага, че съществува от момента, в който се констатира някакво постижение².

В рамките на този проект ще се придържаме към подхода към това понятие на Ги ЛЬО БОТЕРФ³. Този автор набляга на необходимостта да се отиде отвъд “спора между определенията”. Той

² Съществена разлика, която се наблюдава днес между “компетентност” и “постигание”, за първи път е констатирана от американския лингвист Ноам Чомски, който прави разграничение между способността на индивида да се изказва въз основа на определен брой езикови елементи и разнообразието на изказванията.

посочва, че основният въпрос не е “Какво е компетентност?”, а “От какво понятие за компетентност имаме нужда?”

В рамките на този проект имаме нужда от понятие за компетентност, което да ни позволи да:

- направим връзка между професионалната дейност и обучението;
- определим различните знания, които ще бъдат обект на обучителните дейности.

В същото време тези компетентности трябва да могат да бъдат оценявани ако не по строг, то поне по обективен начин.

Спряхме се на начина, по който Ги Льо Ботерф възприема компетентността, защото смятаме, че отговаря на нуждите ни. Авторът дава следното определение:

“Компетентността е способността на индивида да мобилизира:

- вродените си ресурси (придобити знания и умения, предишен опит, способности и др.);
- ресурсите от заобикалящата го среда (съоръжения, оборудване, документи, колеги и др.);
- ресурсите, необходими, за да реагира в определена професионална ситуация и/или за да постигне определени резултати”.

Знанията, независимо дали са концептуални, методологически или такива за поддържане на контакт, са ресурси, които индивидът мобилизира при изпълнението на задълженията си. Но и процедурите, оперативните методи, оборудването, базите данни и колегите, които са характеристики на заобикалящата го работна среда, също са ресурси, които могат да бъдат мобилизирани при практикуването на професията.

Това определение ни позволява да се разграничим от едно все още често срещано схващане за компетентността като съвкупност от „знания, умения и личностни качества”. Определението на Ги Льо Ботерф набляга на факта, че компетентността не е характерно за субекта „състояние”, а „процес”, който изкрystalизира от противопоставянето между положението, в което се намира лицето, и личния му потенциал.

В рамките на проекта „TERM” по програма Леонардо да Винчи ще бъде обърнато специално внимание на факта, че обучаващите се, независимо дали по време на някоя от частите на обучението или в момента на сертификационното оценяване, „мобилизират най-разнообразни ресурси” и то не само личните си такива (вродените), но и ресурси от заобикалящата ги работна среда.

Определяне на компетентностите на длъжността „термален агент”:

В използваната методология компетентностите са представени като „производни” на задачите. Този процес на **дерирация** поставя следните въпроси при изпълнението на задачите:

„Каква част от интелекта си използва индивидът за нейното изпълнение? Какъв избор трябва да направи? Какво трябва да мобилизира, за да реши как да действа или как да реагира?”.

Чрез тези въпроси може да се определи само въз основа на съдържанието на дадена задача какви компетентности ще трябва да мобилизира индивидът.

---

³ Вж. преди всичко « De la compétence à la navigation professionnelle » (От компетентността до професионалното ориентиране), « Construire les compétences individuelles et collectives » (Изграждане на индивидуални и колективни компетентности), G Le Boterf – 2001 - Editions d'organisation.

Чрез тези въпроси става възможно и разграничението, въведено от педагогическото течение на „педагогиката по цели“⁴ между „глаголи за поведение“ и „глаголи за умствени дейности“. Глаголите, които бяха избрани по проекта, за да се опише съдържанието на компетентностите, трябва да наблягат на „интелигентността“ на индивида, на способността му да действа и реагира.

Въз основа на СС трябва да бъде изготвена таблица, изразяваща отношението между професионалните задачи и необходимите компетентности.

Част от СС на термалните агенти:

	Описание на задачите	Описание на компетентностите
Д1.31	Да подготвя работата в зависимост от предписанията и плана за оказване на грижи	К1. Да тълкува безпогрешно лекарските предписания. К2. Да определя възможните рискове за здравето на пациента/клиента К3. Да предоставя предписаните грижи, като се погрижи последователността им да съответства на изискванията. К4. Да осигурява проследимостта на грижите според процедурата.
Д1.32	Да обяснява процедурата на пациента	К5. Да разяснява процедурите по адекватен и успокояващ начин.

Разбирането за понятието „сертификат“

В рамките на този проект беше възприето определението за сертификат на Европейската комисия⁵: „Формалният резултат от процеса на оценяване и валидиране, получен когато дадена компетентна институция постанови, че дадено лице притежава знания и умения, отговарящи на определена норма“.

Развитието на обучителните практики през последните години цели обучителният процес да бъде отделен от процеса на сертифициране. Доколкото една от основните цели на европейската политика е да се насърчи процеса на сертифициране чрез натрупването на единици, придобити в различни страни и при различни обстоятелства (при формално, неформално или самостоятелно учене), се появи необходимостта от отделяне на описанието на сертификата от описанието на формалната програма на обучение.

Тази насока има две последици за проекта:

- Единиците трябва да бъдат описани отделно от процеса на обучение;
- Тя включва препоръчаните от Комисията рубрики⁶

Дадени бяха препоръки относно:

- Наименованието на единицата;
- Наименованието на сертификата, към който се отнася единицата;
- Съответствието на сертификата по нивата на ЕКС при съответните кредити;
- Придобитите знания и умения след учене, които съдържа единицата;

⁴ Подходът по цели намери широко приложение в периода от 50-те до 80-те години на XX в. Беше част от психологическото течение на бихейвиоризма.

⁵ Вж. „Европейска квалификационна рамка за обучение през целия живот (СЕС)“ – 23 април 2008 г.

⁶ Вж. „Препоръки на Европейския парламент и Съвета, определящи европейската система за кредити в професионалното образование и обучение“ (ECVET) – 9 април 2008 г.

- Процедурите и критериите за оценяване на придобитите по време на ученето знания и умения.

Освен препоръките групата по проекта добави и следната информация:

- Коефициент за всяка единица с цел прилагане на правилото за компенсиране (вж. Главата „Установени правила” при сертификативните единици);
- Описание на доказателствените документи, които кандидатът трябва да представи при валидирането на натрупаните от опит знания (вж. Документите по ВНОЗ и досието СЕ).

В документа описанието на сертификативните единици за изпълнителите на термални процедури е озаглавено „Сертификативни единици на длъжността „Изпълнител на термални процедури””.

5.3. ОПЕРАТИВЕН МЕТОД ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА СПРАВОЧНИКА ЗА СЕРТИФИЦИРАНЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛИТЕ НА ТЕРМАЛНИ ПРОЦЕДУРИ:

Оперативен метод

В началото френският екип, работещ по проекта, определени компетентностите. Той беше съставен от:

- 3 обучители в областта на термализма;
- 2 отговорници за обучения, експерти по инженеринг на обучението;
- 3 специалисти:
  - Психотерапевт в балнеологично заведение и обучител за длъжността „Изпълнител на термални процедури”;
  - Началници на отдели в балнеолечебни заведения и обучители за длъжността „Изпълнител на термални процедури”.
- Педагогическия координатор по проекта.

Въз основа на СПД групата определи необходимите за изпълнението на задачите компетентности. Бяха използвани следните въпроси:

За изпълнението на задачите:

- Притежаването на точно какви интелектуални качества трябва да докаже Изпълнителят на термални процедури?
- Какви теоретични знания трябва да притежава?
- Какви методи и процедури трябва да следва и прилага?
- Към какъв вид общуване трябва да се придържа?
- С какво оборудване трябва да умее да си служи?
- Какви могат да бъдат последиците от евентуалните му грешки?
- Какви рискове за безопасността съществуват?
- Как трябва да се отчита?

Именно въз основа на тези въпроси става **извличането** на компетентностите от задачите. СПД беше изготвен по такъв начин, че „онези интелектуални качества, които изпълнителят на термални процедури трябва да демонстрира” да се появят в описанието на задачата. Извличането на компетентностите представлява търсене на когнитивните процеси, благодарение на които от една страна индивидът решава дали да действа, и от друга страна – как точно да действа.

Следва се едно определено емпирично правило: от всяка задача могат да бъдат обособени 1, 2 или 3 компетентности. При по-висок брой компетентности се смята, че за изразяването на задачата е използвана прекалено обща схема (тоест вече става въпрос по-скоро за дейност, а не за задача), и в този случай задачата трябва да бъде раздробена на по-малки единици.

За всяка една от тези компетентности бяха описани дейностите, условията и критериите, въз основа на които е възможно сертифицирането на владенето ѝ от кандидата.

Изготвянето на първия вариант на СС стана повод за организирането на международен семинар, за да може да бъде променен в съответствие с опита на другите две страни и след това да бъде валидиран.

Таблицы за гарантиране на компетентностите:

СС е съставен от две важни части:

- От една страна, СС включва списък на компетентностите, които термалните агенти трябва да притежават и съотнасянето на задачите към компетентностите;
- От друга страна, СС съдържа и необходимата информация за сертификационното оценяване на компетентностите.

Първата таблица се отнася за съотношението между ЗАДАЧИ и КОМПЕТЕНТНОСТИ:

Тази таблица позволява да се установи връзка между обучението и работата. Крайната цел на всички обучения, целящи придобиването на компетентности, е изпълнението на професионалните задачи. Тази таблица е резултат от процеса на „извличане на компетентностите“.

Вж. По-долу част от таблицата за съответствие:

	Описание на задачите	Описание на компетентностите
Д1.31	Да подготвя работата в зависимост от предписанията и плана за оказване на грижи	К1. Да тълкува безпогрешно лекарските предписания. К2. Да определя възможните рискове за здравето на пациента/клиента К3. Да предоставя предписаните грижи, като се погрижи последователността им да съответства на изискванията. К4. Да осигури проследимостта на грижите според процедурата.
Д1.32	Да обяснява процедурата на пациента	К5. Да разяснява процедурите по адекватен и успокояващ начин.
Д2. 31	Да подготвя работното си място	К6. Да подготвя различните апарати, инсталации и инструменти, необходими за предоставянето на балнеолечебни услуги. К7. Да подготвя различните терапевтични продукти.

Останалите таблици се използват за описание на компетентностите и начина им на оценяване. Всяка компетентност е описана в таблица със следните 3 рубрики:

- Онова, което се иска;
- Онова, което се предоставя;
- Онова, което се изисква.

Тези таблица изглеждат така:

Наименование на компетентността		
Онова, което се иска:	Онова, което се предоставя:	Онова, което се изисква:
xxx	xxx	xxx

В таблицата на СС бяха определени следните 3 рубрики:

- **Онова, което се иска:** става въпрос за дейности, които кандидатът ще бъде помолен да извърши, за да може комисията да наблюдава поведението му в работна среда;
- **Онова, което се предоставя:** това са външните ресурси, с които разполага кандидатът;
- **Онова, което се изисква:** това са критериите и показателите, които трябва да бъдат покрити, за да счете комисията дадена компетентност за овладяна.

СС трябва да се възприема като „закон“, който в известен смисъл регулира дейността на сертифициращите организми. Независимо от мястото и начина, по който кандидатът се е научил, знанията и уменията му ще бъдат оценени, а след това и сертифицирани според един и същи „закон“. Проверката на степента на владение на професионалните компетентности от страна на кандидата трябва да се извършва по такъв начин, че рисковете от подценяване или надценяване на знанията и уменията да бъдат сведени до минимум.

За да бъдат регулирани условията на провеждане на оценяването, освен справочника за сертифициране беше изготвен и друг документ, а именно описанието на начина на изпитване (или регламент на изпитите).

В таблицата на начините на изпитване са описани:

- Ситуациите, в които се поставят кандидатите;
- Компетентностите, които трябва да бъдат оценени в тези ситуации.

Видовете изпитване са описани в документа „Сертификативни единици на длъжността „Изпълнител на термални процедури““.

Тези два документа, справочникът за сертифициране и описанието на начините на изпитване, взаимно се допълват и заедно „определят нормата“ за условията на оценяване.

Таблица за съответствие между задачи и компетентности

Настоящата таблица превежда професионалните задачи във вид на компетентности. Тя е ключов елемент към подхода чрез компетентностите; тук всички знания, включени в компетентностите, се свързват директно към задачите.

	Описание на задачите	Описание на компетентностите
A1.T1	Подготовка на работата в зависимост от дадените предписания и план-графика на процедурите	C1. Правилно интерпретиране на медицинското предписание C2. Откриване на възможни рискове за здравето на пациента / клиента C3. Поддръждане на предписаните процедури при спазване на тяхната последователност в съответствие с изискванията C4. Осигуряване на проследяемостта на процедурите при спазване на установените правила
A1.T2	Обясняване на процедурите на пациента/клиента	C5. Адекватно и успокояващо обяснение на процедурите
A2. T1	Подготовка на работното място	C6. Подготовка на различните апарати, инсталации и инструменти необходими за извършване на процедурите C7. Подготовка на различните терапевтични продукти
A2. T2	Управление на работното време	C8. Ефективна организация на работното време
A3.T1	Наставяване на клиента в зависимост от неговото физическо състояние.	C9. Адаптиране на степента на подпомагане на пациента / клиента, в зависимост от неговата мобилност и патология, при спазване на правилата за безопасност
A3.T2	Регулиране на параметрите на апаратурата в зависимост от медицинското предписание и състоянието на пациента / клиента	C10. Адаптиране на параметрите на апаратурата в допустимите граници, в зависимост от предписанието, състоянието на пациента и неговите реакции

A3. T3	Извършване на различните процедури с наличната техника и терапевтични продукти.	C11. Използване на различните терапевтични продукти в съответствие с методологичните указания
A3.T4	Наблюдаване на състоянието на пациента / клиента с цел адаптиране на процедурата	C12. Откриване на рискове от инцидент при наблюдение на пациента C13. Адекватна реакция при откриване на риск от инцидент
A4. T1	Хигиена на работното място, лична хигиена на съответния специалист и на клиента	C14. Усвояване на правилата за хигиена в съответното обслужващо звено C15. Усвояване на правилата за хигиена на обслужващия персонал и на пациента / клиента
A4.T2	Осигуряване безопасността на клиента и личната безопасност на специалиста	C16. Откриване на всяка аномалия при работа на апаратурата C17. Прилагане на превантивните методи за манипулиране и на правилата за безопасност при настаняване и раздвижване на пациентите / клиентите
A4.T3	Адекватно реагиране при възникване на проблемна ситуация	C18. Способност за управление на различни проблемни ситуации C19. Оказване на първа помощ
A5. T1	Установяване на комуникация с клиента	C20. Посрещане и поемане на пациента / клиента C21. Установяване на комуникация и адекватни взаимоотношения с пациента / клиента
A5. T2	Комуникация с колегите и с висшестоящите ръководители	C22. Установяване на комуникация с колегите от съответния екип и с висшестоящите C23. Предаване на познанията
A5. T3	Умения за работа с документацията и управление на информационния поток	C24. Умение за управление на складовите запаси

Описание на професионалните компетентности

C1. Безпогрешно интерпретиране на медицинското предписание .		
Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
1. Четене и обяснение на информацията, съдържащи се в процедурния картон 2. Четене и обяснение на информацията, съдържаща се в графика на процедурите	- Процедурен картон - График на процедурите	1. и 2. Познаване на професионалния речник 1.и 2. Разпознаване на основната информация (патология, локализация, терапевтични продукти)

C2 Откриване на възможни рискове за здравето на пациента / клиента		
Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
1. Определяне и изброяване на противопоказанията на определената процедура 2. Изброяване на нежеланите ефекти от процедурата	- Процедурен картон	1. Познаване на най-важните противопоказания 2. Познаване на основните нежелани ефекти от процедурата

С3. Подреждане на предписаните процедури при спазване на тяхната последователност в съответствие с изискванията		
Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Хронологично подреждане на няколко процедури и обосновка на направения избор 2. Проверка на логичната последователност на планираните процедури на клиента за откриване на аномалии 	<ul style="list-style-type: none"> - Списък с процедури, които следва да бъдат подредени - Процедурен картон - График на процедурите 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Познаване на ефектите от всяка процедура и на значението на тяхната подредба 2. Проверка на графика, откриване на аномалиите

С4. Осигуряване на проследяемостта на процедурите при спазване на установените правила		
Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Изброяване на различните документи за съответното работно място, отнасящи се до осигуряване проследяемостта на процедурите 2. Обясняване на значимостта на проследяване на процедурите 3. Попълване на един от тези документи 	<ul style="list-style-type: none"> - Документ, отнасящ се до проследяемостта на процедурите 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Познаване на документите за съответното работно място, отнасящи се до проследяемостта 2. Разбиране на целите и смисъла на възможността за проследяемост на процедурите 3. Коректно и четливо попълване на документа, отразяване на основната информация 4. Познаване и прилагане на процедурата за проследяване

C5. Адекватно и успокояващо обяснение на процедурите .

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Описание на дадена процедура – условия, продължителност, етапи, апаратура, терапевтичен продукт 2. Обясняване на преките и/или косвени терапевтични ефекти, визирани от процедурата и на нейните вторични ефекти 3. Разясняване на инструкциите, предназначени за клиента, отнасящи се до процедурата и безопасността 	<ul style="list-style-type: none"> - Една процедура - Поставяне в конкретна ситуация (пациент) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Правилно описание на процедурата при спазване на хронологията на отделните етапи 2. Използване на речник, съобразен с клиента 3. Адаптиране на дадените инструкции към профила на клиента

C6. Подготовка на различните апарати, инсталации и инструменти, необходими за извършване на процедурите

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Определяне на необходимите апарати и материали, които следва да бъдат използвани в зависимост от терапевтичната индикация 2. Обясняване на предварителните действия преди пускане на даден апарат, както и съответните правила за безопасност на клиента 3. Регулиране параметрите на функциониране на даден апарат 	<ul style="list-style-type: none"> - Терапевтични индикации - Апарат 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Познаване на основните апарати и материали 2. Познаване на функционирането и параметрите на апарата 3. Познаване и коректно прилагане на последователните действия за пускане на апарата

C7. Подготовка на различните терапевтични продукти

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
1. Хронологично представяне на етапите за подготовка на даден терапевтичен продукт 2. Представяне на параметрите за употреба на най-често използваните терапевтични продукти (температура, консистенция, състав на смесите ...)	- Терапевтични продукти	1. Познаване на техниката за подготовка на терапевтичните продукти 2. Добро познаване на параметрите за използване на терапевтичните продукти

C8. Ефективна организация на работното време

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
1. Обяснение на разписанието на дадено работно звено в рамките на план-графика на отделението 2. Определяне на продължителността на процедурите 3. Обясняване на целите и смисъла на качеството на услугите, предоставяни на клиента (спазване на графика и времето за чакане)	- План-график на екипа	1. Познаване на продължителността на процедурите 2. Добро разбиране на план-графика

С9. Адаптиране на степента на подпомагане на пациента / клиента, в зависимост от неговата мобилност и патология, при спазване на правилата за безопасност

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Обясняване на правилата, движенията и позите ; движенията, които трябва и които не трябва да се правят и рисковете за клиента и за термалния агент при дадена ситуация 2. Използване на оборудване за манипулиране на пациента/клиент 	<ul style="list-style-type: none"> - Типова ситуация (хиперлордоза, последици от парализа, артрози, дълбоки изгаряния, свръхтегло, пост-оперативни състояния, Алцхаймер, нервно-психотични разстройства ...) - Оборудване за манипулиране (устройство за повдигане на болния, повдигателна маса...) - Пациент 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Адекватен избор на жестове, оборудване и предпазни мерки в зависимост от ситуацията 2. Целесъобразно използване на оборудването 3. Пълно познаване на правилата за движения и пози

С10. Адаптиране на параметрите на апаратурата в допустимите граници, в зависимост от предписанието, състоянието на пациента и неговите реакции

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. При дадена типова ситуация да се обясни подходящото регулиране на апарата (температура, налягане на водната струя) 2. При наличие на дадена типова ситуация да се обяснят нежеланите ефекти в случай на вариране на параметрите (лошо регулиране) 3. Обяснение на възможните корекции в регулирането в зависимост от реакцията на клиента 4. Работа с апарат 	<ul style="list-style-type: none"> - Типова ситуация - Терапевтична апаратура и продукти 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уместен избор на регулирането 2. Познаване на нежеланите ефекти 3. Целесъобразно използване на оборудването

C11. Използване на различните терапевтични продукти в съответствие с методологичните указания

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Описание на последователността при прилагане на избрания терапевтичен продукт 2. Извършване на процедура с подходящ терапевтичен продукт в зависимост от типовото предписание или от определената патология 	<ul style="list-style-type: none"> - Пациент - Процедурен картон - Материали, продукти, апаратура 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Точно описание на последователността при извършване на процедурата 2. Коректно интерпретиране на предписанията в процедурния картон 3. Коректно извършване на процедурата (температура, локализация, техника за извършване на процедурата)

C12. Откриване на рискове от инцидент при наблюдение на пациента

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Изброяване на обектите, изискващи бдителност (клиент, апарати, околна среда) 2. Детайлно описание на параметрите за наблюдение на клиента (цвят на кожата, очи, дишане) 3. Определяне на възможните причини за инцидент чрез наблюдение и подходящи въпроси към клиента 	<ul style="list-style-type: none"> - Реална ситуация или пример с конкретен случай - Процедурен картон - Материали, продукти, апаратура 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пълна бдителност 2. Коректно диагностициране на рисковете от инцидент

C13. Адекватна реакция при откриване на риск от инцидент

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Описание на рефлексните жестове (прекръстване на процедурата, извеждане на пациента от апарата - ако е необходимо, поставянето му в легнало положение, позициониране на главата, даване на чаша с вода, поставяне на студени компреси) 2. Определяне на допустимите граници за намеса на „термалния агент“ 3. Посочване на лицата, имащи право да интервенират 4. Избор на намесата, която следва да се осъществи в зависимост от инцидента	<ul style="list-style-type: none"> - Пример с конкретен случай	<ol style="list-style-type: none"> 1. Познаване на границите на своята лична намеса 2. Познаване на организационната структура 3. Познаване на основните правила за поведение на „термалния агент“ 4. Логична последователност на решенията и на действията

C14. Усвояване на правилата за хигиена в съответното обслужващо звено

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Избор на препарат за дезинфекция, подходящ за даденото звено : материали и медицинска апаратура, повърхности 2. Обосновка на избора на продукти (класификация) 3. Дозировка на продуктите 4. Реакция при неподходящо манипулиране с продукта 5. Извършване на процедурите	<ul style="list-style-type: none"> - Технически фишове (указания за работа) на продуктите - Процедурни правила за подготовка - Листовки с правилата за безопасност - Процедурни правила за хигиена и безопасност на работното място - Процедурни правила за санитарно-хигиенните условия за използване на продуктите	<ol style="list-style-type: none"> 1. Умение да се интерпретира правилно етикетът на продукта 2. Познаване ефектите на продуктите 3. Познаване рисковите ефекти на продуктите 4. Яснота по отношение на отделните семейства продукти 5. Спазване на дозировката 6. Подходящ и ефективен отговор 7. Спазване на процедурните правила 8. Внимаване за незамърсяване на продуктите

C15 Усвояване на правилата за хигиена на обслужващия персонал и на пациента / клиента

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
1. Избор на облекло, подходящо за всяко обслужващо звено 2. Познаване на начините за пренасяне на нозокомиални (вътрешноболнични) инфекции	<ul style="list-style-type: none"> - Професионално облекло и екипировка за индивидуална защита - Хигиенни изисквания към пациента	<ul style="list-style-type: none"> 1. Спазване на изискванията за чисто и подходящо облекло 2. Спазване на правилата за използване на цялата екипировка за индивидуална защита 3. Правилна лична хигиена на ръцете и тялото 4. Правилно поведение за избягване на всякакво микробно заразяване

C16 Откриване на всяка аномалия при работа на апаратурата

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
1. Познаване на принципите за работа на апаратите и параметрите, които подлежат на наблюдение 2. Откриване на нарушения във функциониране на апаратурата и сигнализиране за аварията	<ul style="list-style-type: none"> - Технически фишове на апаратите - Инструкции за ползване на апаратите - Фишове за проследяване на поддръжката - Фишове / норми за измерване	<ul style="list-style-type: none"> 1. Редовна проверка на параметрите, необходими за доброто протичане на процедурата 2. Откриване на нарушения във функционирането и предаване на информацията на съответното компетентно лице

C17 Прилагане на превантивните методи за манипулиране и на правилата за безопасност при настаняване и раздвижване на пациентите / клиентите

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Познаване и спазване на правилата за безопасност при настаняване на пациента/клиента 2. Определяне и прилагане на ергономичните принципи и правила за труд при раздвижване, помощ при ходене и преместване на пациентите / клиентите 3. Познаване и прилагане на правилата за безопасност и предотвратяване на рискови ситуации (падания и др.), по-специално тези, свързани с патологиите и използване на медицинската апаратура 4. Настаняване на лицето като се има предвид неговата патология, недъг, болки и капацитет 5. Осигуряване на участието на пациента в зависимост от неговия капацитет 6. Прилагане на физически упражнения за укрепване на мускулатурата и избягване на мускулна умора, с цел предотвратяване на появата на професионални болести 	<ul style="list-style-type: none"> - Правила за манипулиране на пациентите/ клиентите (писмени и устни) - Ръководство за ползване и норми за функциониране на апаратите - Инstrukция за използване на терапевтичния инструментариум - Примери за добри и лоши професионални практики - Примери за взаимоотношения с пациента / клиента 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спазване на всички инструкции и правила за ползване на терапевтичните апарати и средства 2. Коректно и удобно настаняване на лицата 3. Поведение, способстващо за осигуряване на безопасност и предотвратяване на падания 4. Поведение, способстващо за оказване на подходяща помощ, която да постави пациента във възможно най-малка зависимост 5. Поддържане на добра собствена физическа форма

C18 Способност за управление на различни проблемни ситуации

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Откриване и идентифициране на нередна ситуация 2. Анализ на сериозността на ситуацията 3. Адаптиране на собственото поведение към ситуацията 4. Определяне на границите на намеса при конфликтни ситуации с дистанциране и безпристрастност по отношение на лицето и на неговото положение 	<ul style="list-style-type: none"> - Общите правила за безопасност на заведението - Списък на ресурсните лица - Примери за различни ситуации 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Да остане спокоен 2. Бърза и ефикасна намеса 3. Търсене на помощ, сигнализиране

C19 Оказване на първа помощ

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Защита на лицето 2. Сигнализиране 3. Способност да защити при инцидент 4. Способност да знае кога и как да премести дадена жертва при спешен случай 5. Способност да умее да наблюдава жизнените функции, да различава и преценява признаците за безпомощно състояние 6. Способност за действие при видим кръвоизлив 7. Способност за действие при лице в безсъзнание, което се нуждае от изкуствено дишане 8. Способност да различи дихателна недостатъчност и да умее да предприеме подходящи действия 9. Способност на различни спиране на кардио-респираторната дейност и да умее да действа целесъобразно 10. Способност да действа при наличие на лице в съзнание, което чувства някакво неразположение 11. Способност да действа при наличие на рана или изгаряне 12. Способност да предположи наличие на травматично увреждане на костите и ставите и да умее да предприеме съответни действия	<p>- Примерни ситуации, които изискват намеса и оказване на първа помощ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Изискванията към термалните агенти, свързани с тези компетенции, са регламентирани от различните национални законодателства

C20 Посрещане и поемане на пациента / клиента		
Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вербална и невербална комуникация с пациента / клиента 2. Проверка на план-графика 	<ul style="list-style-type: none"> - План-график 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спазване на правилата за учтивост 2. Системна консултация и уточняване на план-графика на всеки клиент

C21. Установяване на комуникация и адекватни взаимоотношения с пациента / клиента		
Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Изслушване на лицето и отчитане на невербалните комуникационни знаци, без да се изразява становище 2. Изказване и обмен на мнения, със съответно адаптиране на езиковото си ниво, проявяване на дискретност и уважение към съответното лице 3. Разясняване на процедурата, която следва да бъде извършена и на нейния ефект 4. Прилагане на действия за обучение или подпомагане на пациента/клиента, които да му позволят да поддържа, възстанови или подобри здравето си и да се стреми към възможно най-доброто възможно качество на живот 5. Насърчаване на лицето да изрази своите потребности и очаквания, тяхното преформулиране и предлагане на адекватни способности за реализация на процедурата 	<ul style="list-style-type: none"> - Официалната регламентация и нормативни документи във всяка страна - Примерни ситуации - Списък на процедурите 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Възприемане на поведение, изразяващо съпричастност и добронамереност и спазване конфиденциалността на получената информация 2. Поддържане на взаимоотношения през цялото времетраене на процедурата и престоя на пациента 3. Актуализиране на своите познания в областта на здравеопазването 4. Осигуряване активното участие на пациента / клиента за подобряване на неговото отношение към собственото му здраве и качество на живот

C22. Установяване на комуникация с колегите от съответния екип и с висшестоящите

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Съдействие за осъществяване на добър обмен на информацията за добра координация в рамките на екипа 2. Подбор на информацията, необходима за доброто осъществяване на дейността 3. Подбор, предаване и съдействие за предаване на информацията, сигнализиране на аномалиите с цел осигуряване на по-добро качество и последователност на процедурите 	<ul style="list-style-type: none"> - План-график на екипа - Типови справочни документи - План-график на процедурите на пациента / клиента - Списък на пациентите за всяко обслужващо звено 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спазване на нормите за качество на процедурите, зачитане на достойнството и удобството на обгрижваното лице 2. Професионална дискретност 3. Предаване на точна, достоверна и подходяща информация 4. Представяне на отчет за работата 5. Съпричастност 6. Спазване на изискването на проследяемост на процедурата 7. Умение да чете документите с професионална насоченост

C23 Въвеждане в работата на стажанти или новоназначени

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Посрещане на стажанти и/или необучени лица 2. Представяне на институцията и начините на нейното функциониране 3. Показване и обясняване на правилата за извършване на процедурите 4. Наблюдение и контрол на дейността на стажанта или на новоназначения термален агент 5. Участие в оценката на стажантите заедно със съответния референт 	<ul style="list-style-type: none"> - Книжка за посрещане и приемане на стажанти - Списък на набелязаните цели - Бележник за проследяване на процедурите и таблици за оценка 	<ol style="list-style-type: none"> a. Познаване на основните правила на професионалната етика b. Професионална дискретност

С 24 Умение за управление на складовите запаси

Задача :	Предоставен материал :	Изискване :
<ol style="list-style-type: none"> 1. Управление потока на бельото 2. Управление на използваните терапевтични продукти, както и на отпадъците 3. Управление на складовата наличност и поддръждане на продукти и материали така, че да се гарантира необходимата хигиена 4. Управление и контрол на правилното потребление и използване на терапевтичните продукти и консумативи 	<ul style="list-style-type: none"> - Процедура за управление на потока на бельо - Протокол за раздаване на бельото - Процедурни правила за управление - Формуляр за поръчка - Устни и писмени процедурни правила 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спазване на потоците : чисто-мръсно бельо 2. Спазване на изискването за индивидуално бельо 3. Спазване на изискването за коректното предоставяне на услуги на клиентелата (по отношение на количество и на качество) с проява на пестеливост и грижа за опазване на околната среда 4. Коректна оценка на потребностите 5. Умения за попълване на данни във формуляра за поръчка 6. Спазване на установените процедури и регламенти

Извод

Изготвянето на справочник за сертифициране изважда на показ две предизвикателства. Първото е вътрешно за процеса на сертифициране. Първо трябва да се характеризира обектът на сертифициране, а тук в частност става въпрос за сертифициране на компетентности, не на технически умения или теоретични познания. Екипът на проекта направи опит да характеризира концепцията за компетентност, да ѝ придаде оперативно значение (за да е използвана в процеса на сертифициране) и в същото време значението да е стъпило на стабилни теоретични основи. Целта на сертификацията, веднъж характеризирана, е да се дефинират условията на оценяване на компетентностите, за да може то да не бъде своеволно, а устроено така, че да обективизира максимално процеса по сертифицирането.

Втората трудност е свързана с международния характер на проекта. Всяка страна има история в сферите на обучение, оценяване и сертифициране. Тези истории са поставили контекст за регламентации, малко или много ограничаващи. Трудно е да се осъществи диалог между отделните системи, понякога много отдалечени една от друга. Това предизвикателство е отчасти смекчено поради факта, че и трите страни са припознали европейските препоръки (СЕС). Подготовката на справочника за сертифициране бе причина тези различни традиции да се сблъскат с водещата в случая европейска политика в областта на професионалното образование и обучение.

Този проект е повод да се изправим пред амбициозната европейска политика, която визираще конструирането на едно „европейско пространство на професионално образование и обучение“. Този проект дава своя принос към тази колективна инициатива.

Библиография

Chomsky, Noam, Aspects of the Theory of Syntax, Cambridge - 1965 - MA: MIT Press;
Чомски, Ноам, Аспекти на теорията на синтаксиса, Кеймбридж – 1965 - MA: MIT Press

G Le Boterf « Construire les compétences individuelles et collectives »– 2001 - Editions d'organisation ;
Ги льо Ботерф, Изграждане на индивидуални и колективни компетентности – 2001 - Editions
d'organisation

Guy Le Boterf, De la compétence à la navigation professionnelle, Paris, Editions d'organisation, 1997
Ги льо Ботерф, От компетентността до професионалната навигация, Париж, Editions
d'organisation , 1997

Le cadre européen des certifications pour l'éducation et la formation tout au long de la vie (CEC) – 23
avril 2008 ;
Европейската сертификационна рамка за образованието и обучението през целия живот (CEC) –
23 април 2008

Кришнер, Кристоф; GLOSSAR, European Spa Association, Velag GmbH, Melsungen, 2005

Препоръки на Европейския парламент и Съвета, с които се установява Европейската
квалификационна рамка за образованието и обучението през целия живот. PE-CONS 3662/07;

Препоръки на Европейския парламент и Съвета, с които се установява Европейска система за
кредити в професионалното образование и обучение (ECVET) - 9 април 2008 г.;

Методологически наръчник, използван в рамките на проект „TERM” по програма Леонардо да
Винчи и неговата обосновка; версията, съставена от Jean Pugin, Version 01 Edition du 11 sept
2009 bis.

Речник

• БАЛНЕОТЕРАПИЯ

Съвкупността от балнеолечебни процедури и грижи, извършвани чрез бани, независимо от вида на водата, използвана за баните.

• ВАЛИДИРАНЕ НА ПРИДОБИТОТО ЧРЕЗ ОПИТА

Този процес се състои в оценяване и признаване на цяла гама от знания, умения и компетенции, придобити от лицето през живота му в различни ситуации, като например по време на обучение, на работното място или в свободното време.

• ДЕЙНОСТ

Логично свързана последователност от задачи, които извършва професионалистът за изпълнението на конкретна цел. Използваната в Справочника на професионалните дейности схема за определянето на дейностите е такава, че за една длъжност броят на дейностите може да достигне до 5-6.

• ДЛЪЖНОСТ

Длъжността представлява съвкупност от професионални дейности и задачи за постигането на дадена професионална цел. Изпълнението им е поверено само на един човек. Една и съща длъжност може да има разновидности в зависимост от професионалните организации, които са ги създали, или в зависимост от областите, в които се практикува.

• ЕВРОПЕЙСКА СЕРТИФИКАЦИОННА РАМКА

ЕСР е второто направление на образователната политика на Европейския съюз след Болонския процес. ЕСР има за цел да :

- Осигури по-голяма прозрачност на професионалната квалификация в Европа;
- Благоприятства международната мобилност на учащите и работещите.

ЕСР е разделена на 8 нива, които покриват всички придобити по време на образователния процес знания и умения, независимо дали става въпрос за основно, за професионално обучение и образование или за висше образование.

Приетите на 23 април 2008 г. препоръки на 32-та министри на професионалното образование и обучение целят да мотивират държавите членки да приравнят сертификациите си към 8-те нива на рамката до 2012 г.

• ECTS (ДЕФИНИЦИЯ)

ECTS е съкращението от « European Credit Transfer and Accumulation » (Европейска система за трансфер и натрупване на учебни кредити).

ECTS е мерна единица за обема работа, извършена от учащия в зависимост от образователните цели на съответната учебна програма (за семестър или академична година), които трябва да бъдат постигнати за определен период от време и на определено ниво. По правило за един

семестър се дават 30 ECTS. Тези кредити трябва да бъдат разпределени между образователните единици, предвидени за изучаване в рамките на семестъра.

ECTS е мерна единица за обема работа, извършена от учащия; с ECTS се измерва всяка учебна дейност, която трябва да бъде извършена за постигане на образователните цели: присъствие на лекции, практическа дейност, събиране на информация, самостоятелна работа, подготовка за изпити и др. ECTS не се дават единствено съответно на тежестта напредполаганата работа в рамките на дадена образователна единица, а и заради относителното ѝ значение спрямо останалите.

ECTS беше замислена така, че да дава възможност да се признаят натрупаните знания и умения по време на стаж в чужбина, в друг университет или в предприятие.

ECTS се натрупват и прехвърлят от една страна в друга.

• ЗАДАЧИ

Комплекс от действия, извършвани от даден професионален кадър при осъществяване на дадена дейност. Използвания термин в системата е обширен и обхваща около двадесетина задачи за едно и също работно звено. Изборът на този обхват се основава на факта, че в следваната методология компетенциите са отделени от задачите, като в контекста на обширните проблеми в сферата на труда компетенциите не могат вече да бъдат твърде тесни и фокусирани изключително върху уменията, а напротив – тематичната сфера на компетенции следва да бъде по-широка и всеобхватна, като се акцентира не върху работата като такава, а върху конкретното действие и дори върху реакцията.

• ЗАНАЯТ, ПРОФЕСИЯ

Занаятът представлява съвкупността от всички дейности, чието изпълнение води до постигането на една обща цел, и които са групирани според общите им технически характеристики.

Всеки занаят предполага притежаването на определени знания, специфични умения и професионални качества, които се придобиват постепенно, като се започва от най-лесното ниво и се стигне до най-сложното. Практикуващите дадена професия могат да бъдат начинаещи, професионалисти, утвърдени специалисти или експерти.

Според G.Le Boterf (2000 г.) обикновено занаятът се дефинира с 4 големи характеристики:

- Корпус от предимно технически знания и умения;
- Съвкупност от морални норми, специфични за общността, към която принадлежи (напр. Счетоводителите се ръководят от определени счетоводни принципи);
- Идентичност, която позволява на практикуващия да определи мястото си в обществото („аз съм секретарка“, „аз съм инженер“ и др.);
- Възможност за задълбочаване на знанията и уменията чрез натрупването на опит (learning by doing).

Понятието „занаят“ обаче се разви заедно със социално-икономическия контекст и достигна до определена професионализация на длъжностите, заедно с развитието на третичния сектор на икономиката и повсеместното налагане на информационните технологии, като постепенно се разми в полза на понятието „професия“ или на понятието „длъжност-тип“. Справочниците за занаяти бяха заменени от справочници за професионалните дейности, които много по-добре отразяват многообразието на работните места.

• ЗНАНИЯ

Знанието е „обективизирано“ познание; това са данни, понятия, процедури и методи, които съществуват „извън онзи, който ги познава“, и които като цяло са записани в различни трудове.

В Справочника на професионалните дейности се прави разграничение между следните 4 вида знания:

- Концептуални или теоретични знания;
- Процедурни или методологически знания;
- Практически знания;
- Знания за осъществяване на контакт (комуникативни).

• ИЗПЪЛНИТЕЛ НА ТЕРМАЛНИ ПРОЦЕДУРИ (ТЕРМАЛЕН АГЕНТ)

Дефиниция, възприета в рамките на проекта: „Термалният агент е лице, което е пряк участник в лечебно-оздравителния и/или рекреационния процес и което предоставя дейности, услуги, действия на пациентите/клиентите, съгласно предписаните / желаните процедури, дадени от медицинския персонал или според оперативните методи в балнеологичните заведения – болници, рехабилитационни центрове и балнеохотели, таласотерапевтични заведения, СПА центрове, СПА хотели“.

• ИНЖЕНЕРИНГ НА ОБУЧЕНИЕТО

Съвкупността от инженерни методи, приложими в областта на обучението. Основната цел на анализа е организация или служба. Инженерингът на обучението представлява съвкупност от методи, инструменти, подходи, които целят:

- Анализ на проблематиката на човешките ресурси в дадена организация на труда;
- Преобразуване на тази проблематика в потребност от обучение;
- Определяне на условията, при които това обучение ще отговори на потребностите;
- Оценяване дали предприетите действия са оказали желан ефект върху проблематиката;
- Нанасяне на корекции, при необходимост.

• КЛИЕНТ

В различните балнеолечебни заведения за обозначаване на ползвателите на услугите се използват различни термини: пациент/клиент, потребител, бенефициент, болен, клиент. В почти всички СПА центрове е прието наименованието „клиент“. Като се имат предвид затрудненията на повечето балнеологични заведения да намират нови източници на финансиране, терминът „клиент“ вече е прието да се използва дори за лица, чийто престой е поет от системата на социалното осигуряване, именно за да се подчертае тази тенденция и да се оправдае развитието на компетенциите в рамките на длъжността „изпълнител на термални процедури“ („термален агент“).

• КОМПЕТЕНТНОСТ

Способността на индивида да мобилизира напълно съзнателно собствените си ресурси (концептуални и практически знания, придобити от опит или чрез обучение, поведение, физическа и психическа енергия), както и околните ресурси (документална база данни, материали и др.) с цел постигане на точно определен резултат.

• КРЕНОТЕРАПИЯ

Идва от гръцката дума „kréné“ означаваща извор. Кренотерапията е медицинско лечение с изворни води;

Синоним на балнеотерапия или термализъм.

• ЛЕЧЕБНИ (ТЕРАПЕВТИЧНИ) ПРОДУКТИ

Процедурите, практикувани в заведенията, изискват естествени ресурси, което всъщност е основата на термализма. Тези ресурси могат да бъдат: минерални води, кал, тиня, солени

разтвори, водорасли. В Справочника за професионалната дейност тези средства имат общото наименование „лечебни продукти“.

• МОСТ, ПРЕХОД

„Мостът“ (преходът) е средството, използвано за установяване на съответствията между две различни, но близки и на еднакво ниво (от ЕСП) сертификации. В рамките на проекта за термални агенти „THERM“ бяха определени два вида „мостове“:

- Еквивалентност на сертификационните единици (една СЕ от сертификат 1 съответства на една СЕ от сертификат 2);
- Облекчаване на обучението (притежаването на сертификат 1 дава право да се намали продължителността на обучение за получаване на сертификат 2).

• НЕФОРМАЛНО ОБУЧЕНИЕ

Обучение, интегрирано в планирани, непряко назовани като обучение дейности (от гледна точка на цели, продължителност и вложени ресурси), но в което е включена значителна част учене. Неформалното обучение е осъзнат от учащия процес и обикновено не води до сертифициране.

• ОБУЧИТЕЛНА ПРОГРАМА

Програмата представлява съвкупността от познания, които преподавателят или обучителят трябва да предаде на обучаваните. Въз основа на програмата преподавателят изгражда педагогическата схема на работа в зависимост от специфичните особености на учащите и времето, в което разполагат за учене. Задължение на всеки обучител е във възможно най-голяма степен да изпълни програмата.

• ОПЕРАТИВЕН МЕТОД

Съвкупността от всички операции, които трябва да бъдат извършени в определен ред, за да бъде изпълнена конкретна задача. Всяко заведение има свои собствени оперативни методи, което е и основната причина за особеността му. В практиката обикновено оперативен метод и процедура се използват като синоними. В Справочника на професионалните дейности оперативният метод представлява съвкупността от операции, които трябва да изпълнява изпълнителят на термални процедури, докато извършва процедурите или настройва апаратурата

• ПРЕДПИСАНА РАБОТА

Всички дейности, описани в длъжностните характеристики, в описанията на функциите, в наръчниците за процедурите, в предписанията на началниците към подчинените им. Справочникът за професионалната дейност формализира предписаната работа. По своята същност предписаната работа до известна степен се различава от реално извършваната такава.

• ПРЕДПИСАНИЕ (ПРОЦЕДУРЕН КАРТОН)

Изготвен от лекар документ, в който се определя видът на процедурите, тяхната локализация и параметри.

• ПРОЦЕДУРА

Процедурата представлява стандартизирана последователност от операции и жестове, които трябва да бъдат извършени при извършването на процедурата, за да бъдат спазени „златните правила“. Процедурите са формализирани. Вж. „оперативен метод“.

• РАМКА НА ЕСП (МЕТА-РАМКА)

По своята същност Европейската рамка е мета-рамка.

„Мета-рамката може да се възприема като средство за приравняване на сертификационните рамки, а така и на самите сертификати, обвързани с тях. Основната цел на мета-рамката е да даде сигурност при уеднаквяването на сертификациите в различните държави и

професионални сектори, като се определят оперативни принципи за осигуряване на качеството, както и за предоставяне на насоки и информация и механизми за прехвърлянето и натрупването на кредити с цел постигане на по-голяма прозрачност, необходима на национално и секторно ниво, както и за изпълнението на международния план”.⁷

• РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

Това са целите, набелязани от учителя в началото на обучението и реализирани в края на обучението.

• РЕЗУЛТАТИ ОТ УЧЕНЕТО

Резултатите от ученето, съдържанието на онова, което обучаваният знае, разбира и е способен да възпроизведе в хода на обучителния процес. На европейско ниво за резултатите от ученето се използват термините « knowledge » (знание), « skill » (умение) et « competence » (компетенция).

• РЕСУРСИ

Съвкупността от материалните и нематериални средства, които специалистът мобилизира при използването на компетенциите си. Ресурсите са 2 вида: собствени, или присъщи на индивида (знания, опит и др.) и такива, които зависят от средата (оперативни методи, оборудване, колеги и др.). В контекста на протичащите дълбоки промени в производствената система, компетентният специалист вече не овладява и не усвоява всичките му необходими ресурси, тъй като те вече са твърде разнообразни, сложни и преди всичко постоянно променящи се. Във все по-голяма степен компетентността на професионалистите се измерва със способността им да мобилизират външните ресурси (тези, които зависят от средата).

• САМОСТОЯТЕЛНО ОБУЧЕНИЕ

Обучение в резултат на извършването на рутинни всекидневни дейности, свързани с работата, семейството или свободното време. Този процес не е нито организиран, нито структуриран (от гледна точка на цели, продължителност и вложени ресурси). До голяма степен самостоятелното обучение не е целенасочено и осъзнато като такова от страна на учащия. Обикновено не води до сертифициране.

• СЕРТИФИКАЦИОННО ОЦЕНЯВАНЕ

Сертификационното оценяване е първият етап от сертифицирането, който предхожда етапа на валидирането от страна на компетентната инстанция. Като цяло това оценяване се извършва от педагогическия екип. То се базира на норма за оценяване, валидирана от компетентната инстанция. Нормата за сертифициране на изпълнителя на термални процедури (термалния агент) е съставена от :

- Справочник за сертифициране (съвкупност от критерии за изисквания);
- Описание на сертификативните единици (съвкупност от форми на изпитване).

Обучителното оценяване се характеризира с крайната си цел, а сертифицирането на компетенциите се прави от инстанция.

• СЕРТИФИКАЦИЯ:

Формалният резултат от процеса на оценяване и валидиране, който се получава, когато съответната компетентна институция установи, че вследствие на ученето дадено лице е усвоило знания и умения, отговарящи на определена норма. Под сертификация трябва да се

---

⁷ Брюксел, 8/7/2005, SEC(2005) 957, работен документ на Комисията “Европейска сертификационна рамка за професионално обучение през целия живот”.

разбира едновременно и процесът на “оценяване и валидиране”, и крайният продукт, “сертификатът”.

• СЛЕДСТВИЯ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

Това са придобитите по време на обучението знания и умения, които са били реинвестирани в нов начин на работа, в нови компетенции в рамките на изпълнението на професионалните дейности.

• СПА

Луксозните възстановителни центрове в градовете, където се предлагат разнообразни козметични процедури. Това не са медицински или парамедицински процедури, за разлика от тези при таласотерапията и балнеолечението.

Хидромасажните вани тип джакузи, известни повече само като джакузи, наречени на името на откривателя на първата от тях през 1968 г.

Сред различните хипотези за етимологичния произход на понятието СПА за отбелязване е тази за „бликащ извор“ от латинското *sparsa*. През XII в. терминът прекосява Ла Манша и преминава в английския език като „балнеоложки курорт. Близко до Йоркшир е открит СПА извор, който доктор Тимъти Брайт нарича през 1596 г. « The english Spaw » (Английският СПАУ), откъдето изглежда идва общото наименование СПА. Широко разпространено обаче е и вярването, че СПА е римски акроним на « *sapa per aquam* (процедури чрез вода). Най-вероятно става въпрос за създаване впоследствие на измислен акроним. .

• СПРАВОЧНИК

Справочникът е документ, който съдържа референции, тоест данни, към които се обръща за справка индивидът при изпълнението на определена дейност. Например: за да изготви част от учебната си програма, обучаващият трябва да се позове на Справочника на професионалните дейности, за да даде смисъл на обучението.

Понятието „справочник“ се противопоставя на понятието „програма“. При изготвянето на програмата се следва педагогическият подход по съдържание (типичен учебен подход), а при справочника се следва подходът чрез компетентностите.

• ТАЛАСОТЕРАПИЯ

Таласотерапията е използването, под лекарско наблюдение и с превантивна или лечебна цел, на благотворното влияние на морската среда: морска вода, морска кал, водорасли, пясък и други субстанции, извлечени от морето. Балнеотерапията, която използва сладка или обикновена вода, се причислява към грижите за красота (Номенклатура на длъжностите във Франция 93.0L). Институтите по таласотерапия се ръководят от окръжно писмо от 6 юни 1961 г., а дейността на центровете за рехабилитация и функционална реадaptация – от указа от 9 март 1956 г.

• ТЕРМАЛИЗЪМ

Гръцкият термин „*thermae*“ означава топлина. Именно от него произлиза думата „термализъм“. Термализмът или „кренотерапията“ обединява съвкупност от лечебни, медицински, вътрешни и външни процедури, при които се използва единствено изворна вода и нейните деривати – пара, газ и лечебна кал.

• ТЕХНИЧЕСКИ ФИШ ИЛИ ТЕХНИЧЕСКО УПЪТВАНЕ

Основен документ, който се отнася до функционирането на даден апарат или инструмент.

- **ТИПОВА ДЛЪЖНОСТ**

Подобните длъжности могат да бъдат групирани в едно семейство, което се нарича “типова длъжност”. Типовите длъжности не зависят от организациите и районите. Длъжности на пазара на труда са типови длъжности.

- **УЕЛНЕС**

Означава „благосъстояние”. Постигането му е основната цел на предоставяните от СПА центрове услуги.

- **ФОРМАЛНО УЧЕНЕ**

Учение, което се осъществява по организиран и структуриран начин (в учебно заведение/заведение за обучение или на работното място) и изрично определено като учение (от гледна точка на цели, продължителност и вложени ресурси). Формалното учение е осъзнат от учащия процес; обикновено завършва със сертифициране.

- **ФОРМАТИВНО ОЦЕНЯВАНЕ (ОЦЕНЯВАНЕ С ОБУЧИТЕЛНА ЦЕЛ)**

Формативното оценяване се извършва от учителя с цел да помогне на учащия сам да оцени знанията и умения си и да открие силните си страни. Крайната цел на този вид оценяване е оказването на помощ.

Therm

Therm

ОРГАНИЗАЦИИ ПАРТНЬОРИ И ЛИЦА ЗА КОНТАКТ:

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ "Н. РИЛСКИ" - БЛАГОЕВГРАД (Вносител на проекта)
доц. д-р Георги ГЕОРГИЕВ
glgeorgiev@abv.bg; ++359 738 85952
доц. д-р Преслав ДИМИТРОВ
preslav.dimitrov@mail.bg; ++359 888 796 605

БЪЛГАРСКИ СЪЮЗ ПО БАЛНЕОЛОГИЯ И СПА-ТУРИЗЪМ
Стефан ШАРЛОПОВ
office@bubspa.org
д-р Цветелина КЪНЕВА
drkaneva@abv.bg; ++359 888 783 872

GIP FIPAG (Координатор)
Jean-Noël PACHOUD
jean-noel.pachoud@ac-grenoble.fr; ++33 622 973 069

GRETA SAVOIE
Jean PUGIN
jean.pugin@ac-grenoble.fr; ++33 681 689 619

THERMES NATIONAUX D'AIX LES BAINS
Philippe PLAT
pplat@thermaix.com; ++33 479 353 850

FEDERATION THERMALE ET CLIMATIQUE RHONE ALPES
Didier LEOSTEC
rhonalpthermal@yahoo.fr; ++33 479 357 692

SHARK 2001 EOOD
Vesséla HADJIEVA
vess_mh@yahoo.com; ++359 899 103 434

INSTITUT DE PRATIQUE SOCIALE (SAPI)
Prof.assoc.dr. Nelly PETROVA-DIMITROVA
sapi@sapibg.bg; ++359 2 852 4713

UNIVERSITE DE MEDICINE ET PHARMACIE "GR. T. POPA", IAȘI
Dr. Dan ZAHARIA
dan.zaharia@bioinginerie.ro; ++40 723 218 004
Mariana ROTARIU
rotariu29@yahoo.com; ++40 723 133 560

ASSOCIATION PARTENER – LE GROUPEMENT D'INITIATIVE POUR LE DEVELOPPEMENT LOCAL
Catalin ILASCU
catalin@asociatia-partener.ro; ++40 722 586 225

ORGANISATION PATRONALE DE TOURISME BALNEAIRE DE ROUMANIE (OPTBR)
Georgéta Rodica PENCEA
rodica_pencea@yahoo.com; ++40 741 222 922

PRO INNOVATION (Оценител)
Dr. Anne ROESGEN
anne.roesgen@proinnovation.de; ++49 172 696 9189

Therm

Therm